

12 Οκτωβρίου 1944
Η Αθήνα πανηγυρίζει για το τέλος της Γερμανικής κατοχής

Γράφει
Ο Ευάγγελος Μαυρογιάννης
Απόστρατος Αξιωματικός του Στρατού Ξηράς
Αρθρογράφος - Ιστορικός Ερευνητής

Όμως, οι χαρές και τα
πανηγύρια για την
απελευθέρωση,
κράτησαν μόνο
53 ημέρες...

12 Οκτωβρίου 1944. Ήταν ένα ηλιόλουστο πρωινό Πέμπτης, όταν οι καμπάνες των εκκλησιών άρχισαν να χτυπούν χαρμόсуνα, καλώντας τους Αθηναίους να ξεχυθούν στους δρόμους και να πανηγυρίσουν το τέλος της γερμανικής κατοχής.

Ως τις 3 Νοεμβρίου, ο τελευταίος Γερμανός (και Βούλγαρος) στρατιώτης είχε αποχωρήσει από την ηπειρωτική Ελλάδα.

Η αντίστροφη μέτρηση για την αποχώρηση των Γερμανών και των συμμάχων τους Βουλγάρων από την Ελλάδα είχε σημάνει λίγους μήνες νωρίτερα, στις 6 Ιουνίου, όταν οι Σύμμαχοι αποβιβάστηκαν στη Νορμανδία και άρχισαν να περισφίγγουν τον κλοιό γύρω από τη Γερμανία μαζί τους προελαύνοντες Σοβιετικούς από την ανατολική πλευρά.

Ήταν φανερό ότι οι ημέρες της Ναζιστικής Γερμανίας ήταν μετρημένες.

Στο χρονικό διάστημα μέχρι την απελευθέρωση, είχαν ενταθεί οι πολιτικές διαβουλεύσεις για τη μετακατοχική κατάσταση στην Ελλάδα.

Από την πλευρά τους, οι Γερμανοί έψαχναν παρασκηνιακά τρόπους ασφαλούς αποχώρησής τους από τη χώρα μας.

Από τις 26 Απριλίου 1944, της Ελληνικής εξόριστης (αυτοεξόριστης κατ' εμέ) κυβέρνησης ηγείτο ο Γεώργιος Παπανδρέου, οι Άγγλοι όμως ήταν αυτοί που κινούσαν τα νήματα. Με τις συμφωνίες Λιβάνου (17- 20 Μαΐου 1944) και Καζέρτας (26 Σεπτεμβρίου 1944), οι ανταρτικές ομάδες του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ είχαν τεθεί υπό τις διαταγές της κυβέρνησης Παπανδρέου, που είχε εμπλουτισθεί και με στελέχη του ΕΑΜ.

Οι Γερμανοί άρχισαν να αποχωρούν σταδιακά από την Αθήνα από το βράδυ της 11 Οκτωβρίου με κατεύθυνση προς Βορρά. Στις 8 το πρωί της 12ης Οκτωβρίου, οι ελάχιστοι Γερμανοί που είχαν απομείνει στην Αθήνα, συγκεντρώθηκαν στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη.

Εκεί, σε μία πρόχειρη όσο και βιαστική τελετή, ο επικεφαλής των κατοχικών δυνάμεων, στρατηγός Χέλμουτ Φέλμι, συνοδευόμενος από τον κατοχικό Δήμαρχο Αθηναίων Άγγελο Γεωργάτο, κατέθεσε στεφάνι.

Το μόνο που απέμενε ήταν η υποστολή της ναζιστικής σημαίας από τον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης.

Ένας Γερμανός στρατιώτης κατέβασε τη σβάστικα χωρίς καμία επισημότητα στις 09:15 το πρωί, την πήρε υπό μάλης και αποχώρησε με σκυμμένο το κεφάλι, σηματοδοτώντας το τέλος της γερμανικής κατοχής που διήρκεσε 1.625 μέρες και την αρχή ενός τρελού πανηγυριού στους δρόμους της Αθήνας.

Χιλιάδες κόσμου με τη γαλανόλευκη στα χέρια αλληλοσπάζονταν, αναφωνώντας «Χριστός Ανέστη», παιδιά σκαρφάλωναν στις οροφές των τραμ, ενώ απ' άκρη σ' άκρη αντηχούσε ο Εθνικός Ύμνος. Μετά από τριάμισι χρόνια δουλείας και σκλαβιάς οι Αθηναίοι ανάπνεαν για πρώτη φορά τον μεθυστικό αέρα της λευτεριάς.

Στις έξι ημέρες που πέρασαν μέχρι την άφιξη της κυβέρνησης στην Αθήνα, την εξουσία ασκούσε τριμελής επιτροπή, αποτελούμενη από τους Θεμιστοκλή Τσάτσο, Φίλιππο Μανουηλίδη και Γιάννη Ζεύγο, συνεπικουρούμενη από τον Διοικητή της Αστυνομίας Αθηνών, Άγγελο Έβερετ.

Δύο ημέρες αργότερα άρχισαν καταφθάνουν στην πρωτεύουσα δυνάμεις του 3ου Σώματος του Βρετανικού στρατού υπό τον αντιστράτηγο Ρόναλντ Σκόμπι, που έγιναν δεκτές με ενθουσιασμό από τους Αθηναίους.

Στις 18 Οκτωβρίου έφτασε στην Αθήνα ο Γεώργιος Παπανδρέου και η κυβέρνησή του. Την ίδια ημέρα, ο πρωθυπουργός σε μία συγκινητική τελετή ύψωσε την ελληνική σημαία στην Ακρόπολη.

Στη συνέχεια, μίλησε από τον εξώστη του Υπουργείου Οικονομικών στο συγκεντρωμένο πλήθος, που είχε γεμίσει ασφυκτικά την πλατεία Συντάγματος.

Σε μία αριστοτεχνικά δομημένη ομιλία του εξήγγειλε τις προθέσεις της κυβέρνησής του, τονίζοντας, μεταξύ άλλων, την ανάγκη να ικανοποιηθούν οι εθνικές διεκδικήσεις, να αποκατασταθεί η λαϊκή κυριαρχία, να επιλυθεί το πολιτειακό ζήτημα μετά από ελεύθερο δημοψήφισμα και να τιμωρηθούν οι συνεργάτες των κατακτητών.

Το πλήθος, που συχνά τον διέκοπτε με συνθήματα υπέρ του ΕΑΜ και του ΚΚΕ, υποδέχθηκε τις εξαγγελίες του με κραυγές και ιαχές υπέρ της λαοκρατικής δημοκρατίας.

Ο Παπανδρέου, που ήταν αναγκασμένος να ακροβατεί συνεχώς μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς, απάντησε με τη χαρακτηριστική φράση που έμεινε στην ιστορία: **«Πιστεύομεν και εις την λαοκρατίαν»**.

Όμως, οι χαρές και τα πανηγύρια για την απελευθέρωση κράτησαν μόνο 53 ημέρες.

Στις αρχές Δεκεμβρίου, τα όπλα θα αντηχήσουν ξανά στους δρόμους της πρωτεύουσας, αλλά αυτή τη φορά θα είναι στραμμένα κατά αδελφών με τα **«Δεκεμβριανά»**.

Με την ονομασία αυτή είναι γνωστή η ένοπλη σύγκρουση, που έλαβε χώρα στην Αθήνα, μεταξύ του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ από τη μία πλευρά και των κυβερνητικών και βρετανικών δυνάμεων από την άλλη.

Ξεκίνησε στις 3 Δεκεμβρίου 1944 με την αιματηρή κατάληξη του συλλαλητηρίου της Πλατείας Συντάγματος και τελείωσε τυπικά με την υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας στις 12 Φεβρουαρίου 1945. Ήταν το προανάκρουσμα του Εμφυλίου Πολέμου (1946 - 1949).